

Šezdeset godina *Sportskih novosti*

REKORD U IZDAVANJU *SPORTSKE NOVOSTI* SU OSTVARILE 10. KOLOVOZA 1981. KADA JE LIST TISKAN U 305.599 PRIMJERAKA, O OBJAVIO JE IZVJEŠTAJ S PRVENSTVENE UTAKMICE *DINAMA I HAJDUKA (0-0)*. U TO VRIJEME LIST SE DISTRIBUIRAO VLASTITIM TRANSPORTOM, ALI I AVIONSKIM LINIJAMA, SVAKODNEVNO U NEW YORK 1600 PRIMJERAKA, TORONTO 1100 I U AUSTRALIJU 570 PRIMJERAKA

Piše **Ljiljana Jazbinšek**

Prvi športski list u Hrvatskoj *Sport Dalmato* izlazio je u Splitu 1890. godine, a prodavao se isključivo putem preplate. Do I. svjetskog rata pojavila su se još dva športska lista, *Hrvatski športski list* 1908. i *Šport i umjetnost* 1912. godine. U međuratnom razdoblju izlazilo je dvadesetak športskih listova koji su na tržištu u pravilu ostajali kratko. Prvi broj *Ilustriranih fizkulturnih novina* izašao je 9. kolovoza 1945. godine. List je nastavio tradiciju *Ilustrovanih sportskih novosti*, najpoznatijih prijeratnih hrvatskih športskih novina. Glavni urednik tih novina bio je Vladimir Bičanić, a izlazile su od 1936. do 1941. godine.

Ilustrirane fizkulture novine

Na ideju o pokretanju športskog lista nekoliko mjeseci nakon završetka II. svjetskog rata došao je Miroslav Habunek, urednik športske redakcije *Narodnog lista* koja se nalazila u Zagrebu, na II. katu u Masarykovoju 28. Odluku o izlaženju *Ilustriranih fizkulturnih novina* donio je konzorcij *Narodnog lista* u sastavu: Miroslav Habunek, Franjo Hartl, Slavko Grubešić, Milan Pracaić, Branko Priselac i Aleksandar Šokorac. Osnovne smjernice o djelovanju lista, u članku *Osnovi naše fizkulture*, napisao je u prvome broju Hrvoje Macanović. Akademski slikar Bojan Stranić, kasnije uspješni trener odbojkaša *Mladosti*, izradio je naslovnicu. U prvih desetak brojeva autori članaka nisu bili potpisani, a tek ponegdje objavljeni su njihovi inicijali. U kreiranju grafičkog izgleda lista s crtežima i vinjetama sudjelovao je Otto Reisinger, a prvi suradnici bili su Mladen Delić, Josip Gjurić, Leo Lemešić, Stjepan Ljubić, Zvone Mornar, Šime Poduje, Josip Poljak, Ante Škrčić i Emil Vukotić. *Ilustrirane fizkulturne novine* su izlazile jednom tjedno.

Narodni sport

Od 10. prosinca 1945. godine list je promijenio naziv u *Narodni sport*. Izgled prve stranice izradio je Andrija Maurović, poznati ilustrator i crtač stripova. Prvi kolegij *Narodnog sporta* formiran je 1947. godine. Uz glavnog urednika Miroslava Habuneka u njemu su bili Zvone Mornar, Boris Janković i Vladimir Bizjak. U želji da list učine što popularnijim, na velike međunarodne športske priredbe počeli su se slati specijalni izvjestitelji. Prvi izvjestitelj s Olimpijskih igara u Londonu 1948. godine bio je Miroslav Habunek. Od 4. ožujka 1949. godine list je počeo izlaziti dvaput tjedno i to ponedjeljkom i petkom. Međunarodnom športu počela se pridavati sve veća važnost pa je za urednika međunarodne rubrike angažiran Ante Škrčić. Pokrenuto je i prvo specijalno izdanje, revija *Sport*, koja je izlazila u razdoblju od 1950. do 1952. godine. Tijekom 1951. izdavana je *Mala biblioteka Narodnog sporta*. Posve nova etapa u razvitku *Narodnoga sporta* započela je 1951. godine kada je list prešao pod okril-

je novoosnovanog Novinsko izdavačkog poduzeća Sportska štampa, a izlazio je tri puta tjedno. Redakcija lista se preselila u Palmotićevo 5. U deset godina postojanja lista profesionalni radni odnos imali su sljedeći novinari: Vladimir Bizjak, Miroslav Habunek, Vilko Luncer, Zvone Mornar, Berislav Nikpalj, Predrag Šarić, Ante Škrčić, Vilko Vuncer, Pero Zlatar, fotoreporter Radiša Mladenović i tehnički urednik Miroslav Galamboš. Dopisnici iz gradova također su se profesionalizirali. Roman Garber i Zlatko Juričko su bili dopisnici iz Splita, Slavoljub Lukić je bio urednik beogradskog dopisništva, a Drago Kranjc je bio dopisnik iz Ljubljane. Kada je 1952. prestala izlaziti revija *Sport* u studenome iste godine počelo je tiskanje *Sportske panorame*, revijalnog tjednika koji je izlazio utorkom. Od 1954. do 1955. godine izlazio je humoristički časopis *Ofsajd*.

Sportske novosti

Početak 1962. godine, na prijedlog direktora NIŠP *Vjesnik* Đure Kladarina, *Narodni sport* je došao pod okrilje tog poduzeća. Redakcija je preseljena u današnju Slavonsku aveniju 4. Nakon sedamnaest godina izlaženja i 1670 tiskanih brojeva, 27. veljače 1962. novine su integrirane u NIŠP *Vjesnik*. Ulazeći u novu etapu razvoja, redakcija je o tome obavijestila čitatelje: "Od 1. ožujka list nastavlja izlaženje u novoj grafičkoj opremi i pod novim imenom *Sportske novosti*. Gotovo kompletnom uredničkom, suradničkom i tehničkom kadru pridružit će se i novi suradnici, pa će *Sportske novosti* i ubuduće biti tribina našega sporta, s koje će čitatelji biti informirani o sportskim zbivanjima u zemlji i inozemstvu". Za novog glavnog urednika imenovan je Vladimir Orešković, dotadašnji urednik u kulturnoj rubrici *Večernjeg lista*. On je tu dužnost obnašao deset godina. Prvi broj izašao je 1. ožujka 1962. godine na 16 stranica i s naslovnicom koju je kreirao slikar Josip Vaništa. Od 1962. izlaze pet puta tjedno (ponedjeljak, utorak, četvrtak, subota i nedjelja), a od 1967. svakodnevno, osim nedjeljom. U prvom broju objavljene su informacije iz dvadeset športova, a osim vijesti počinju se razvijati i druge forme novinarskog izražavanja. Objavljivane su i brojne rubrike: *Ekspres intervju*, *Glas iz publike*, *Nekad i sad*, *Nije za štampu*, *Naši inozemci*, *U prolazu*, *Iz prakse u praksu*, *U poljednji čas*, *Na TV ekranu*, *Samo citati*, *Sportska prognoza* i dr. Redakcija je izdavala i posebno izdanje: *Moto magazin* (1966. - 1969.).

Izdavanje republičkih i regionalnih izdanja

Da bi list mogao što djelotvornije funkcionirati osigurani su i različiti izvori informiranja, od domaćeg Tanjuga do brojnih europskih agencija. Na starom radijskom aparatu s improviziranom antenom u redakciji su praćeni strani športski programi i kasnije objavljivani kao vijesti. Velika poplava u Zagrebu 1964. godine uništila je arhivu i klišeje, pa je

Redakcija *Sprinta* 1986. godine

Proglašenje "Sportaša godine 1988."

privremeno obustavljeno izlaženje *Sportskih novosti*, a kasnije su neko vrijeme izdavane u tiskari lista *Borba* u Preradovićevoj ulici. Redakcija je uskoro uselila u malu "kućicu u cvijeću" uz Savski cestu, u nekadašnje prostorije glavnog direktora NIŠRO *Vjesnik*. Tu lokaciju je 1970. godine zamijenjeno prostor u "plavom hodniku" *Vjesnikovog* nebodera, a 1972. redakcija se uselila na treći, a zatim na četvrti kat u istoj zgradi. Godine 1987. redakcija se preselila u novosagrađenu zgradu gdje je bio glavni press-centar Univerzijade '87. List je 1974. izdavan u sto tisuća primjeraka i takva tiraža je ostala sve do 1987. godine. *Sportske novosti* su bile najtiražniji športski list u Jugoslaviji. Takvoj izvanrednoj prodaji pridonijela je stručnost novinara, velik broj suradnika, inovacije u grafičkom uređivanju, orijentacija prema regijama, obuhvatno praćenje međunarodnog športa - posebno velikih međunarodnih športskih natjecanja i dr. Velikoj tiraži su pridonijeli i značajni športski uspjesi u tadašnjoj državi. Tiskana su regionalna izdanja za Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Vojvodinu, a na području Hrvatske za središnju Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Istru i Hrvatsko primorje, Hrvatsko zagorje i Međimurje te za inozemstvo.

Najveća tiraža lista

Izvjestaje, reportaže, članke, feljtone i druge priloge oblikovala je ekipa eksperata. Velika se pažnja posvećivala fotografijama zahvaljujući Radiši Mladenoviću i Željku Pajvo-

tu. Grafički izgled lista oblikovali su urednik Miroslav Galamboš i karikaturist Rudi Stipković. Afirmirali su se i komentatori sa svojim stalnim rubrikama. Čitateljima su ponuđene posebne rubrike poput *Žarišta*, *Reflektora*, *Punog kontakta*, *Antispina*, *Vremena sadašnjeg*, *Sedam dana među koševima*, *Korak*, *Peta četvrtina*, *Izvan staklenog zvona*, *Voda nešto nosi i dr.* U ponedjeljak 14. studenoga 1977. *Sportske novosti* su tiskane u 302.674 primjeraka. U njima je objavljen izvještaj s kvalifikacijske utakmice za nastup na Svjetskom nogometnom prvenstvu, između reprezentacija Rumunjske i Jugoslavije (4-6). Rekord u izdavanju ostvaren je 10. kolovoza 1981. kada je list tiskan u 305.599 primjeraka, objavio je izvještaj s prvenstvene utakmice *Dinama* i *Hajduka* (0-0). U to vrijeme list se distribuirao vlastitim transportom, ali i avionskim linijama, svakodnevno u New York 1600 primjeraka, Toronto 1100 i u Australiju 570 primjeraka. *Sportske novosti* su bile najrasprostranjeniji hrvatski dnevnik na teritoriju nekadašnje države. Dobru prodaju ostvarila su i uspješna revijalna izdanja, *SN revija* i *Revija SN* (1976.- 1985.), *Sprint* (1986. - 1990.) i *Sport Magazin* (1990. - 1991.). Glavni urednici lista u tom razdoblju bili su *Zvone Mornar* (1972. - 1984.) i *Vilko Luncer* (1984. - 1991.).

Privatizacija *Sportskih novosti*

Veliku krizu list je doživio početkom zadnjeg desetljeća XX. stoljeća kada je došlo do velikog smanjenja tržišta. Privatizacija je obavljena 1992. godine, a većinski vlasnik postao je *Vice Medugorac*. On je 1999. godine prodao list novom većinskom vlasniku *Europapress Holdingu d.o.o.* Redakcija je 2004. godine preseljena u Koransku ulicu 2. Od 2. rujna 2001. godine *Sportske novosti* izlaze i nedjeljom. Izdavano je i revijalno izdanje *Super Sport* (1993. - 2000.) i posebna izdanja za svjetsko, 2002., i europsko nogometno prvenstvo 2004. godine.

Sportske novosti vode i izbor sportaša i sportašice godine, koje se održava od 1950. Izbor "Sportaša godine" počeo je 1950. u sklopu revije *Sport*, a od 1951. akciju je preuzeo *Narodni sport*. Od 1958. televizija je počela prenositi tu priredbu i vrlo brzo izboru se počelo pridavati državno značenje. Redakcija *Sportskih novosti* bira i proglašava najboljeg nogometaša Europe od 2001. godine i najbolje sportaše u košarci, rukometu, vaterpolu i drugim sportovima. Tradicionalni "Kros Sportskih novosti" prvi put je održan 1973., a nakon stanke od jedanaest godina obnovljen je 2002. U tome razdoblju dužnost glavnih urednika obavljali su *Darko Tironi* (1991. - 1999.) i *Janko Goleš* (1999. - 2001.), a od 2001. *Branko Tuden*.

Literatura

1. Marović, D. (1995). *Sportske novosti 1945. - 1995*. Zagreb: Hrvatska tiskara.
2. Jajčević, Z., Nebesny, T., i J. Sršen, (1987.). *Sportska publicistika u Hrvatskoj*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
3. Frntić, F. (1975.), 30 godina *Sportskih novosti* u Zagrebu. *Povijest sporta*, 23, 2068-2070.